

Sygn. akt VI Ga 192/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Walus-Rzasa

Protokolant: st. sekretarz sądowy Magdalena Kamuda

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2016 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: Skarbu Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo T.

przeciwko: J. B.

o zapłatę: 1.165,74 zł

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w R. V Wydziału Gospodarczego z dnia 12 marca 2015 r.,
sygn. akt V GC 1469/14

1.zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I.zasądza od pozwanego J. B. na rzecz powoda Skarbu Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo T. kwotę 1.165,75 zł (jeden tysiąc sto sześćdziesiąt pięć złotych 75/100) z ustawowymi odsetkami za czas opóźnienia w zapłacie od dnia 25 marca 2016r. do dnia zapłaty,

II.zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 197,00 zł (sto dziewięćdziesiąt siedem złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

III.nakazuje pobrać od pozwanego J. B. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w R.kwotę 30,00 zł (trzydzieści złotych) tytułem opłaty sądowej, od uiszczenia której powód był zwolniony,

2.zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 152,00 zł (sto pięćdziesiąt dwa złote) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,

3.nakazuje pobrać od pozwanego J. B. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w R. kwotę 30,00 zł (trzydzieści złotych) tytułem opłaty od apelacji od uiszczenia, której powód był zwolniony.

Sygn. akt **VI Ga 192/15**

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 25 marca 2016 r.

w trybie art. 505¹³ § 2 k.p.c.

Wyrokiem z dnia 12 marca 2015 r. sygn. akt V GC 1469/14 Sąd Rejonowy Sąd Gospodarczy w R. oddalił powództwo (pkt I) oraz zasądził od powoda Skarbu Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo T. na rzecz pozwanego J. B. kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt II).

Sąd ustalił, że strony zawarły umowy sprzedaży drewna, na podstawie których powód zobowiązał się przenieść własność i wydać pozwanemu drewno, a pozwany zobowiązał się odebrać towar w terminie zgodnym z harmonogramem oraz zapłacić powodowi cenę za odebraną część drewna. Powód wystawił pozwanemu faktury z terminem płatności wynoszącym 30 dni. Pozwany dokonał zapłaty po upływie terminu, uiszczając także ustawowe odsetki za zwłokę w spełnieniu świadczenia.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy przyjął, że strony łączyła umowa sprzedaży (art. 535 § 1 k.c.), przy czym fakt jej zawarcia oraz wykonanie przez powoda nie były sporne. Poza sporem była także kwestia zapłaty przez pozwanego ceny oraz odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie. Sąd Rejonowy powołując się na regulacje prawne z art. 33 k.c., art. 43¹ k.c., oraz przepisy ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach przyjął, że Skarb Państwa reprezentowany przez odpowiednie jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, w tym Nadleśnictwa, nie prowadzi działalności gospodarczej w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Nie jest zatem przedsiębiorcą, a tym samym nie jest jakimkolwiek podmiotem, o którym mowa w art. 2 pkt. 1-7 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, co wyklucza możliwość zastosowania w odniesieniu do umów zawieranych przez ten podmiot regulacji zawartych w w/w ustawie. Sąd Rejonowy podkreślił, że nie podziela prezentowanych poglądów w judykaturze jakoby możliwe było uznanie Skarbu Państwa – Lasów Państwowych za przedsiębiorcę. Stąd według Sądu powództwo podlegało oddaleniu. Na marginesie Sąd Rejonowy zaznaczył, że nawet gdyby przyjąć odmienne stanowisko i uznać powoda za przedsiębiorcę to w ocenie Sądu powodowi nie przysługiwało prawo do rekompensaty za opóźnienie na podstawie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, a w konsekwencji zwrot zryczałtowanych kosztów windykacji. Dokonując analizy zapisów tejże umowy, a to art. 10, art. 7 oraz art. 5 i 6 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, a nadto art. 6 ust. 1 dyrektywy PE i Rady (...) z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych Sąd przyjął, że celem dyrektywy, jak i ustawy krajowej jest zwalczanie opóźnień w płatnościach, przy czym takim terminem płatności, który należy zwalczać jako nadmiernie wydłużony jest termin dłuższy niż 30 dni. Dopiero pod warunkiem jego ustalenia, a następnie przekroczenia, wierzycielowi przysługiwać mogą należności z tytułu odsetek podatkowych oraz kwota rekompensaty. Dalej wywodził, iż skoro strony zastrzegły termin płatności 30 dni powodowi nie przysługuje roszczenie z art. 10 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, gdyż nie nabył on roszczenia o odsetki z art. 7 w/w ustawy. W ocenie Sądu Rejonowego powyższa interpretacja jest zgodna z Dyrektywą nr (...). Sąd Rejonowy przyjął także brak podstaw do przyjęcia, że powód prowadził jakąkolwiek windykację, a co za tym idzie, że udowodnił powstanie kluczowej, dla uznania zasadności żądania zryczałtowanych kosztów windykacji, przesłankę.

Wyrok został zaskarżony w całości apelacją przez powoda, który mu zarzucił:

1. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 244 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny wiarygodności i mocy przeprowadzonych przez Sąd dowodów w sposób niewszechstronny oraz sprzeczny z zasadami logicznego rozumowania, bowiem z pominięciem dowodu z dokumentu w postaci umowy sprzedaży z dnia 3 grudnia 2013r., umowy kupna sprzedaży z dnia 16 grudnia 2013 r., a ponadto z pominięciem dowodu z dokumentów w postaci: zestawienia faktur, poszczególnych faktur VAT, noty księgowej z dnia 16 kwietnia 2014 r., noty księgowej z dnia 30 kwietnia 2014 r. oraz wezwania do zapłaty z dnia 20 maja 2014 r., z których wynika, że:

- powód po spełnieniu swojego świadczenia każdorazowo podejmował czynności windykacyjne, a w szczególności wzywał pozwanego do zapłaty poszczególnych należności z tytułu dostawy drewna,

- pozwany na mocy umowy z dnia 3 grudnia 2013 r. oraz z dnia 16 grudnia 2013 r. przyjął na siebie obowiązek zapłaty rekompensaty w równowartości 40 EURO;

2. naruszenie art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w związku z art. 43¹ k.c. oraz art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej oraz art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1981 r. o lasach poprzez błędne przyjęcie, że brak jest jakichkolwiek normatywnych podstaw do przypisania powodowi przymiotu przedsiębiorcy, a przez to błędne uznanie, że ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych nie znajduje zastosowania do umów zawieranych przez powoda, w sytuacji gdy Nadleśnictwa Lasów Państwowych prowadzą działalność gospodarczą i w tym zakresie posiadają status przedsiębiorcy;

3. naruszenie art. 10 ust. 1 i art. 7 ust 1-4 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych poprzez błędne przyjęcie, że zastrzeżenie w umowie (...) -dniowego terminu zapłaty wyklucza nabycie roszczenia z art. 10 ust. 1 w/w ustawy, w sytuacji gdy art. 7 ust. 1 w/w ustawy obejmuje swą dyspozycją również stosunki zobowiązaniowe, dla których ustalono 30-dniowy termin płatności;

4. naruszenie art. 10 ust. 1 w/w ustawy poprzez błędne przyjęcie, że rekompensata w kwocie 40 EURO należy się wierzycielowi w stosunku do danej transakcji handlowej wyłącznie w razie podjęcia czynności windykacyjnych, w sytuacji gdy ekwiwalent 40 EURO należny jest „automatycznie” i wystarczy sam upływ odpowiednich terminów zapłaty, aby wierzycielowi przysługiwało roszczenie o zryczałtowaną kwotę 40 EURO;

5. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nienależyte sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku, wyrażające się w braku odniesienia się przez Sąd do dowodów z dokumentów, o których mowa w uzasadnieniu apelacji.

W oparciu o powyższe zarzuty powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji powód odniósł się do każdego z postawionych powyżej zarzutów.

W odpowiedzi na powyższe pozwany wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko oraz uznał orzeczenie Sądu I instancji za prawidłowe i zgodne z prawem.

Postanowieniem z dnia 5 października 2015 r. Sąd Okręgowy w R. na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, a mianowicie:

1. Czy rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 EURO, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych przysługiwało wierzycielowi mimo, że kosztów odzyskania należności faktycznie nie poniósł?
2. Czy konieczną przesłanką do uznania roszczenia o zapłatę 40 EURO za zasadne jest zastrzeżenie w umowie lub wezwaniu do zapłaty terminu płatności przekraczającego 30 dni?

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się zasadna co doprowadziło do zmiany wyroku Sądu I instancji.

Rozpoznając apelację powoda Sąd Okręgowy uznał za zasadny zarzut dotyczący błędnego przyjęcia przez Sąd Rejonowy, iż powód nie posiada statusu przedsiębiorcy w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U.2015.584). W przedmiotowej kwestii niejednokrotnie wypowiadał się już Sąd Najwyższy. Na uwagę zasługuje tutaj w szczególności postanowienie z dnia 10 lutego 2011 r., IV CSK 272/10, w uzasadnieniu którego Sąd Najwyższy, nawiązując do definicji działalności gospodarczej zawartej właśnie w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, uznał, że Skarb Państwa reprezentowany przez odpowiednie jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, w tym Nadleśnictwa, prowadzi działalność gospodarczą w rozumieniu art. 2 w/w ustawy. Wskazał, że co prawda głównym ich zadaniem w zakresie działalności leśnej jest

urządzanie, ochrona, zagospodarowanie, utrzymanie i powiększanie zasobów i upraw leśnych oraz gospodarowanie zwierzyną, a nie zarobkowa działalność wytwórcza lub handlowa w tym zakresie, to nie ulega wątpliwości, że wykonując te działania prowadzą one działalność zarobkową, wytwórczą i handlową, a środkami osiągniętymi z tej działalności zarobkowej pokrywają wydatki związane ze swoją podstawową działalnością, którą jest ochrona i rozwój lasów. Podobne stanowiska można wywieść z dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych (por. postanowienie SA we Wrocławiu z dnia 23 kwietnia 2012 r., I ACz 709/12; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 lipca 1992 r., I ACz 119/92; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 582/10; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2009 r., IV CSK 505/08). Wobec powyższego, Sąd Okręgowy uznał, iż Skarb Państwa reprezentowany przez odpowiednie Nadleśnictwo Lasów Państwowych prowadzi działalność gospodarczą, nosząc w tym zakresie przymiot przedsiębiorcy.

Zatem w niniejszej sprawie wystąpiły przesłanki formalne do wystąpienia z roszczeniem, tj. opóźnienie w zapłacie należności z faktur, których termin zapłaty określono na 30 dni, a ponadto strony sporu są podmiotami, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. W świetle powyższego w przedmiotowej sprawie znajdował zastosowanie art. 7 ust. 1, a tym samym art. 10 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Art. 7 ust. 1 ww. ustawy (w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2016 r.) obejmuje swą dyspozycją również stosunki zobowiązaniowe, dla których ustalono 30 dniowy termin płatności. Stosownie do jego treści w transakcjach handlowych z wyłączeniem transakcji, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny, wierzycielowi bez wezwania, przysługują odsetki podatkowe, chyba, że strony uzgodniły wyższe odsetki, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie, 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie. Ustęp 1 tej normy wymaga więc jedynie, aby rzecz dotyczyła: a) transakcji handlowych, b) co do których nastąpił termin wymagalności, c) w których wierzyciel spełnił swoje świadczenia, d) nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie.

W okolicznościach niniejszej sprawy żądanie powoda znajduje oparcie w art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Przepis ten wskazuje, że wierzycielowi – w tym wypadku powodowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust 1 lub art. 8 ust 2, bez wezwania, przysługuje od dłużnika z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności równowartość kwoty 40 euro i kwota ta ma charakter ryczałtu. Wystarczy więc, że wierzyciel wykaże przed sądem sam fakt opóźnienia dłużnika w zapłacie (a to w niniejszym przypadku miało miejsce), aby roszczenie stało się wymagalne.

Wskazać również należy, że wątpliwości prawne, jakie pojawiały się w doktrynie i orzecznictwie na tle stosowania art. 10 omawianej ustawy, zostały ostatecznie rozstrzygnięte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r. sygn. akt III CZP 94/15. W wyżej powołanej uchwale Sąd Najwyższy po rozpoznaniu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w R.zagadnienia prawnego orzekł, że rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. 2013, poz. 403), przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazania, że koszty te zostały poniesione. Roszczenie o rekompensatę w wysokości 40 euro powstaje po upływie terminów zapłaty ustalonych w umowie lub ustalonych zgodnie z art. 7 ust. 3 i art. 8 ust. 4 tej ustawy.

Zważywszy na powyższe Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., w ten sposób, że zasądził od pozwanego J. B. na rzecz powoda kwotę 1.165,75 zł.

W zakresie kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349, z późn. zm.) zasądzać od pozwanego na rzecz powoda kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Na ww. kwotę złożyły się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 180 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego orzeczono jak w pkt 2 wyroku – na podstawie art. 108 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349, z późn. zm.), zasądzając od pozwanego łącznie kwotę 152 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Na ww. kwotę złożyły się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 135 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz powoda kwotę 30 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, której powód nie miał obowiązku uiścić. Analogiczne rozstrzygnięcie zapadło w odniesieniu do opłaty sądowej od apelacji.